

Vijf zeer korte schaakverhalen

Hans Meijer

Ik heb twee boeken van de schrijver A.L. Snijders in mijn boekenkast staan. *Vijf bijlen* (2009) met 335 ZKV'S (zeer korte verhalen) en *Doelloos kijken* (2019) met 198 zkv's. A.L. Snijders introduceerde en populariseerde het zkv. Jarenlang was hij de gemeenteschrijver van Lochem, zie deze website voor 31 zkv's. In het boek *De zin van het leven* (2019) van Fokke Obbema las ik dat Snijders, die bij de burgerlijke stand ingeschreven stond als Peter Müller (1937-2021), zich aangetrokken voelde tot het taoïsme. Taoïsme is een filosofie zonder oordeel, alle wegen die de mens bewandelt zijn goed. Niets wordt bij voorbaat veroordeeld. Hoewel A.L. Snijders van zichzelf beweerde dat hij geen schaker was trad hij enkele keren voor een cultureel intermezzo op het NK schaken op, zie de foto. In 2010 kreeg hij voor zijn gehele oeuvre de Constantijn Huygens-prijs.

Hieronder vijf zksv's (zeer korte schaakverhalen). Het eerste zksv is afkomstig uit de bundel *Vijf bijlen* van A.L. Snijders en is typerend voor zijn werk. Hij houdt van kleine verhalen met grote gevolgen. Drie zksv's verschenen in het clubblad van de sv Promotie. Het vijfde is van M.C. Escher.

Rode Hoed – A.L. Snijders – 2007.

In de Rode Hoed sprak ik Jan Timman. Hij was de eerste jongen die ik de klas uitstuurde. Een heel spannend moment. 'Eruit, Jan.' Hij deed het. Ik zei tegen hem: 'Het incident heeft grote indruk op me gemaakt, ik heb erover geschreven, het staat in een boek.' Hij zei: 'Ik heb ook iets over u geschreven, het staat ook in een boek.' Veertig jaar geleden. Er bestaan veel opvattingen over het leven, de mijne is eenvoudig: het bestaat uit herinneringen. Daarom is dood dood, de herinneringen zijn weg.

Leen – Manuel Nepveu – 2006.

"Schaak en mat!" klonk het met onverholen blijdschap door de zaal. Er ontstond spontaan applaus. "O nee, toch niet." klonk het tien seconden later. Deze sequentie van gebeurtenissen vond jaren geleden plaats. Wie het middelpunt van handeling was behoeft geen betoog. Toen ik in de eerste helft van de jaren tachtig lid werd van Promotie was hij er al. Nog niet in een rolstoel, nog niet aan zijn heupen geopereerd, wel al onder de banvloek van de ziekte MS. Ook toen al hield Leen het midden tussen een kind en een volwassene. Zijn uitspraken wezen nu eens in de ene, dan weer in de andere richting. Altijd was Leen er. Behalve dan wanneer er medische ingrepen noodzakelijk waren. Ondanks zijn moeizame gezondheid bleef Leen een toonbeeld van opgewektheid. Hij zat dan aan een tafeltje en als hij geen tegenstander had, was het "Potje schaken?". Ik heb tientallen partijtjes met Leen gespeeld. Met de klok had geen zin, want Leen kon niet tegelijkertijd aan twee dingen denken. Ik herinner me die keer dat ik mijn hand overspeelde en plotseling mat in drie kon gaan. "Goed kijken, Leen!" Hij keek goed, worstelde en zag. Intense blijdschap straalde van zijn gezicht en verlichtte de speelzaal. In de ranglijst stond Leen steevast onderaan, maar toch scheen het hem niet werkelijk te deren. Hij ging voor het spel

en verloor zich erin. De omgeving leek niet te bestaan als hij in de strijd zat. Hij stopte soms zijn vingers in zijn mond als het spannend werd en als hij aan zet was danste zijn hand boven de stukken als een fruitvliegje in de late avondzon. Dinsdag 17 oktober was zijn laatste schaakavond. Zo rond tien kwam de taxi, Leen werd gehaald. Wij tweeën waren juist aan het spelen, maar konden de partij niet afmaken. Zijn laatste partij heeft hij dus tegen mij gespeeld en niet verloren. De Goden van de Olympus hebben Leen eindelijk toegelachen en zij hebben hem gehaald. Leen van de Meeberg (1948-2006). Foto: Toren aan zee, Nico Laan, 2009.

Het wonder van Pijnacker – Gerhard Eggink – 2004.

Niels Veldhuizen was de held van de wedstrijd tussen Scheve Toren 1 en Promotie 4. Alle vallen van de tegenstander doorziend, alle listen en lagen vermijdend, niet opgevend waar anderen allang verslaagd hadden, zijn tegenstander tot het uiterste tergend, remise aanbiedend terwijl hij wist dat zijn tegenstander dat gezien de stand in de wedstrijd niet kon aannemen en hem daarmee onder nog verdere druk zettend, pionnen en uiteindelijk ook een paard offerend om de partij in de veilige remisehaven te doen belanden. Hij ging op de schouders: Niels Veldhuizen die deze wedstrijd redde - een heldendaad die later waarschijnlijk wel als 'Het wonder van Pijnacker' in de annalen terecht zal komen. Hij kreeg alle lof, alle eer. Hij mocht op de terugweg voorin zitten. Hij had iets Grootts verricht. Wij zijn trots op hem. Op de andere zeven spelers niet. Zij verloren. Allemaal. Foto: De Scheve Toren van Pijnacker (1230-1940).

De koning is dood, leve de koning! – Hans Meijer – 1991.

Tot en met de vierde ronde verliep alles volgens plan. Met vier uit vier ging ik aan kop, terwijl ik Bernard Bannink al verslagen had. Goed, Henk Noordhoek had ook vier uit vier, maar dat zou wel van voorbijgaande aard zijn. Van wie had ik verder nog iets te duchten? Geen van de aanwezige koffiehuischakers kon mij enig ontzag inboezemen. Ik zou de Mostert's, de Sibbing's en de Nepveu's weleens laten zien wie de schaakkampioen van Zoetermeer van 1990 was. Aan het einde van de dag bleek ik als twaalfde geëindigd te zijn met nog steeds vier maar toen uit zeven. *Sic transit gloria mundi*. De koning is dood. Leve Noordhoek, de nieuwe koning! Foto: Lewis Chessmen, King, British Museum, London, England.

Fragment van Metamorphose II – M.C. Escher – 1939-1940.

De beroemde graficus M.C. Escher hield van schaken zoals uit zijn prent Metamorphose II blijkt.